

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Caput III. Verba Francisci prima: illustria in eodem quæque, ad annum
usque ætatis decimum-sextum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

CAPUT III.

Verba Francisci prima: illustria in eodem quaque, ad annum usque ætatis decimum sextum.

Cùm Spiritus Domini regendum fingendum-que Franciscum suscepisset, intra perbreve temporis spatium in eo consumpsit quidquid natura, sub illa primordia ætatis, imperfectum ac rude habere solet in aliis; quò vas vacuum sincerumque impletet deinde affatim donis illis, quæ in ipso postmodum tam illustrem in modum enituerunt. Quare brevè, ut myrrha, dum aggesta copiosè est, suo ipsius pressa pondere, odorem afflat suavissimum; sic Francisci cor, quod jam tum divinæ flammæ amores persentiscebat, in ea primùm verba erupit, *Diligunt me plurimum Deus & mater mea*: unde liquido perspicias, quis jam tum esset pueri sensus interior.

Vix quadrimulus, sacra Altaria venerari cœpit, Oratoria, Tabernaculaque, quæ dicimus, erigere & ornare, Sacerdotum in Templis ministeria imitari, adumbrare Ecclesiasticas cerimonias, Missarum Sacrificio, divinisque Officiis interesse flexis genibus, Angelicâ quadam modestiâ, fixis perpetuò oculis in Altaris parte eâ, in quâ Christi Domini corpus asservatur, animo mirabilem in modum collecto, pietatis sensu incredibili. Jam tum, videlicet, usurpare poterat illud Psalmographi, [4] *Manè astabo tibi*: ac vicissim dicere de illo quisque potuit, planè repræsentare ipsum illud S. Augusti-
ni,

(a) *Psal. 5.*

ni, [b] *Imponent super altare tuum vitulos, id est, innocentiam primæ ætatis, & libera colla à jugo mundi: conspirantibus inter se Naturâ & Gratiâ, ad illius in omni genere perfectionem atque absolutionem.*

Opificium suum illud Deus artifex exquisitissimâ forma ornaverât; modestiâ, cui nulla penè par; majestate tam suavi, ut in illum intueri sine venerationis sensu quodam, & admirationis vix posses; neque dotes eæ inutiles erant: quippe quibus tanquam mutâ quadam eloquentiâ, raperet animos, illud jam tum oris venustissimâ dignitate persuadens, quod nondum per eam ætatulam exprimere rationis efficacitate poterat; ut ad eum traduci meritò queat illud Augustini de sanctis Martyribus, [c] *Tacet lingua, sonant facta.* Inde à primæ pueritiæ, egentium patronum agere instituit, tum in eos distribuendo quicquid de demerso quotidiano subducere sibi ipse poterat, tum alios, quotquot poterat, & adhortationibus, & suo ipsius exemplo allectando ad id cœlestis mercaturæ genus, ex benevolentissima caritate; quam quidem caritatem non modò in egentes, sed etiam in alios quoslibet, à quibus officii aliquid in se esset profectum, profusâ liberalitate exercebat. Documentum esto, quòd cum aliquando trajecto flumine cum parentibus, ortam altercationem de naulo cum naviulariis videret, *Heus, inquit, isti sudore manant ex defatigatione nostræ causæ susceptæ: an non aquisimum est illis planè satisfieri?* quæ cum singulari quadam comitate dixisset, facilè vectores adduxit ad id quod concupiscebat. Nimirum ita est: [d] *Vir obediens loque-*

(b) *In Psal. 50. (c) Serm. 49. de Sanctis. (d) Prov. 21.*

loquetur victorias: cum Franciscus morem parentibus gereret tam perfectè, ut quocunque impellerent, eò perlubenter sequeretur; ita ipsi vicissim nihil negare puero poscenti poterant: præsertim cum nihil posceret, nisi æquum; nihil fando proponeret, quod non cum recta ratione, cumque religione consentiret.

Jam, quoniam, ut est apud S. Cyprianum, *Fruitus non invenitur in arbore, in qua flos primum non apparuerit; neque est honor in senectute, nisi fuerit disciplina in juventute*; invigilarunt maturè parentes in parvuli educatione, qui jam tum *ut palma florebat*. [e] Sexennis admodum, traditus in disciplinam Ancienſi Gymnaſiarchæ brevè miros fecit progeſſus: atque ut in illo semper gratia naturæ anteibat, tanquam aquila ad solem, sic ipse statim ad Deum conversus est, quasi illud Salomonis sibi propriè dictum putaret, [f] *Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ*. Jam tum videlicet frequenti precatione, lectione librorum piorum, Templorum aditione, ceterisque præſidiis, quæ cuicunque suggerere pietas queat, comparavit semet ad Confirmationis Sacramentum. (Quantæ, Deus bonæ, efficacitatis, iis dumtaxat, qui eo modo quo par est, illud suscipiunt!) Crederes, cœleste illud præſidium magis ac magis in dies in Francisci facta gratiæ spiritum transfundere, & ad Christianæ perfectionis decus rapere puerum. In studium literarum sic deinceps incubuit, ut diurna penia quæcunque imponerentur, levia semper duceret: neque contentus iis quæ in commune præſcriberentur, multa

iple

(e) Psal. 91. (f) Ecclesiastæ 12.

ipse de suo, ultro addebat, è Latinis Gallicè quædam reddebat, excerpbat ex probatorum Scriptorum assidua & diligenti lectione, quæ usui deinde futura prospiciebat, dum ferret opportunitas: qua in re dimidios nonnunquam ipsos dies consumebar, & ferè per tempus illud quod condiscipuli otio, ludòve tribuebant: ut illum Moderatores proponerent æqualibus tanquam exemplar quod sequerentur; & meritò. Nam vultu semper erat æquabili, & scilicet semper ad humanitatem suavitatèque composito: utque singularis illa modestia conjuncta cum iis dotibus omnibus erat, quæ in illa ætate requiri solent, tantam illius observantiam præ se ferebant condiscipuli, ut intrà haud longissimum intervallum temporis, protervorum quidem licentiam unus ipsius aspectus cohibuerit; virtutis honestatisque studiosis fuerit pro regula; perfectis, pro exemplari. Ab iisdem condiscipulis si quid fieret dicereturve petulantius, perhumanè ipsos commonefaciebat officii: si quid inter illos rixæ oriretur, componebat discordiam: si quid peccavissent, ad pœnam eorum vice subeundam se ipse ultro offerebat: & verò plexus aliquando ob alterius delictum non modo æquo animo tulit contumeliam, sed etiam lætitiæ significationem dedit, jam tum SS. Apostolorum imitator, qui tali in re ac tempore (g) *ibant gaudentes à conspectu concilii*. Nimirum erant illa præludia eximie caritatis, quam grandior deinde re præsentavit, martyrio sese objiciens inter hæreticos, dum iis convertendis dat operam. Ac si olim ad simulacrum Orthiæ (quam Deam cæci Ethnici

(g) A 75.

voci

vocitabant) postquam inflictâ verbera pueris erant, ad uniuscujusque illorum probandam constantiam; præmio donabatur is, qui dolorem illum omnium constantissimè tulisset; si ex sacra historia, urfos leonésque sternens David in pastoria illa vita, præludebat, tanquam prælagiens, clarissimæ illi victoriæ, quam de Philisthæis deinde, cæso Goliath, retulit; an non prædicare nobis liceat, fortitudinem caritatèque Francisci, in illa ætatula alienæ culpæ pœnam ferentis, significasse jam tum, fore, ut aliquâdo virtus illa eximia, digna judicaretur eâ vel coronâ, vel palmâ, quam victoribus summus Agonothetes reservat in cælo?

Eodémq; illo tempore in id invigilabat sedulo, ut sibi laborans, prodesset aliis. Quare, Vitas Sanctorum lectitans horis iis, quæ ad relaxandum animum attributæ erant; præter ea quæ in usus suos ex præclaris exemplis documentisq; transferebat, semper partem aliquam Vitarum earundem recitabat sociis, unde ad mörum suorû conformationem uterentur, ut è re cujusque esse animadvertent. Eodémque consilio occasionem captabat identidem cum eis deambulandi; ut pia miscens colloquia, eos ad sanctum amorem accenderet. *Discamus mature*, ajebat, *diligere Deum, Deique Genitricem: dum integrum est; illius misericordiam, hujus opem imploremus.* Aliàs, silens pium aliquid cogitatione volvebat: aliàs recitabat preces quasdam vocales; Litanias præsertim S. Deiparæ, unde occasionem arripiebat mirandi, quàm celsa sublimiâque Deus vel in ea gesserit, vel in eam contulerit: ut que illi restatum faceret, quantum esset ergà illam studi-

16 VITÆ B. FRANCISCI SALESIÏ
um suum, quanta ipsam demerendi cupido; eos-
dem illos suos æquales in aliquam nemoris opaci-
tatem seductos propè cogebat unà secum ejus-
dem laudes modulatè canere: ita (h) *ex ore infan-*
tium perficiebat Dominus Deus laudem, Francisci
operâ: ut diceres puerum tam maturum; tamque
ad veræ pietatis officia propensum, eorum homi-
num ex genere esse, quos in India penè ab incuna-
bulis canescere ajunt. Atque ut dictitabat S. Au-
gustinus, undulam quâ in Baptismo resperfus esset,
ex S. Monicæ genitricis oculis depluisse; sic ego
haud gravatè crediderim, pias illas exercitationes
juvenculi nostri, originem fuisse sancti Instituti
Visitationis, suo deinde tempore ab eo inducti in
Ecclesiam; atque adeò, filias in Christo tanti pa-
rentis peculiati quadam veneratione prosequi de-
bere beata illa tanquam rudimenta asceticæ vitæ,
secessusque pueriles, tunc tanquam ex fonte Reli-
giosus Ordo quem profitentur, manaverit.

Ut ad propositum revertamur, Franciscus ad an-
num ætatis xi Ecclesiasticâ Tonsurâ insigniri se vo-
luit, uno studio permotus Deo sese penitus addicē-
di, ministrandique sacris Altaribus. Id adeò haud
obscure significavit, cum patri, cui jam constitu-
tum erat, tantæ spei filium Lutetiam Parisiorum
mittere, proponenti certum quoddam Collegi-
um, in quo convictor acturus esset; Ne verò, inquit
Franciscus, *ne in Collegium illud me abito, mi Pater,*
siquidem gratificari mihi vis: audio eo loco non satis cura-
ri pietatem, neque obsequium Dei vigere: diffido natura
pravitate, quæ cum satis ipsa per se ad vitium propendat,
for: è a recto tramite me haud optimorum adolescentum sa-
mi-

(h) *Psal. 8.*

miliari consuetudo abduceret: ni grave est, Patrum Iesuitarum Collegium malim: ab iis, ut pii & eruditi sunt, uno eodemque tempore & iter coeli discam, & disciplinas bauriam.

Eâ oratione cum blanda quadam comitate conjunctâ, evicit à Patre, ut suo ipsius consilio rejecto, concederet in filii sententiam, voluntatèque. Ita dicere potuit Franciscus Procreatorem compellans suum: *Deus, docuisti me à juventute mea.* (a)

(a) Psalm. 76.

CAPUT IV.

Lutetiam Parisiorum mittitur.

CUM eum ad modum Dominus Deus regendū dum Franciscum suscepisset, intel. dum illi dedit, & instruxit illum in via quâ graderetur: firmavit super eum oculos suos. (a) Ergo ille valefaciens suis, Lutetiam profectus est cum domestico Moderatore, (Deagio nomen fuit) quo aliquot jam annos utebatur: admissusque in Collegium Patrum Societatis Jesu, nactus copiosè ibi est, unde satisfaceret & parentibus, miro in literarum studio progressu, & sibi, plis sanctis que exercitationibus quæ foverent amorè Dei, quo totus æstuabat. Ad rationes animæ suæ moderandas, unū ex tam multis ex eadem Societate eo in genere experientissimum adhibuit: sub eoque tantū brevī profecit, ut in Partheniorum Sodalium consortium cooptatus, Sodalitatis primò Assistent, mox Præfectus, omnium animos rapuerit: eodemque tempore, cum se illi militare intelligeret, cui, per Antonomastiam, unice Virginis nomen debitum; ve-

(a) Psalm. 31.

B

hemena